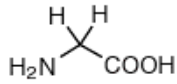

Bp1252 Biochemie

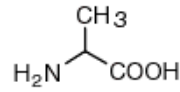
#4 Aminokyseliny a bílkoviny

Aminokyseliny

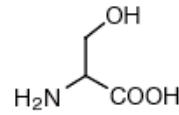
Small

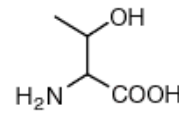
Glycine (Gly, G)
MW: 57.05

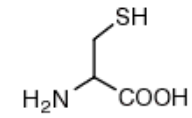
Alanine (Ala, A)
MW: 71.09

Serine (Ser, S)
MW: 87.08, pK_a ~ 16

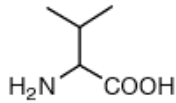

Threonine (Thr, T)
MW: 101.11, pK_a ~ 16

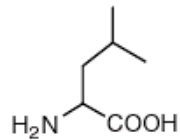

Cysteine (Cys, C)
MW: 103.15, pK_a = 8.35

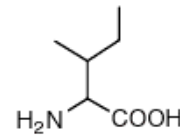
Hydrophobic

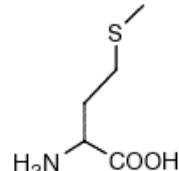
Valine (Val, V)
MW: 99.14

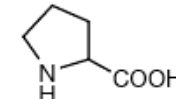
Leucine (Leu, L)
MW: 113.16

Isoleucine (Ile, I)
MW: 113.16

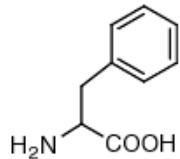

Methionine (Met, M)
MW: 131.19

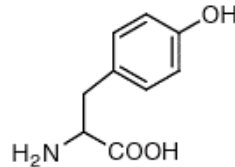

Proline (Pro, P)
MW: 97.12

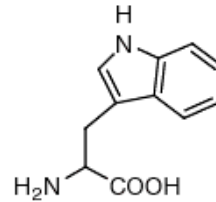
Aromatic

Phenylalanine (Phe, F)
MW: 147.18

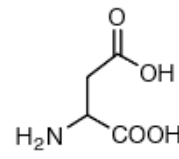

Tyrosine (Tyr, Y)
MW: 163.18

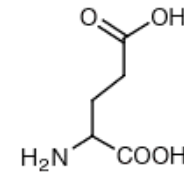

Tryptophan (Trp, W)
MW: 186.21

Acidic

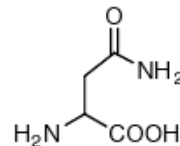

Aspartic Acid (Asp, D)
MW: 115.09, pK_a = 3.9

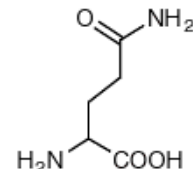

Glutamic Acid (Glu, E)
MW: 129.12, pK_a = 4.07

Amide

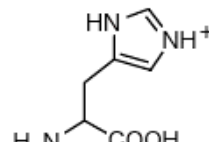

Asparagine (Asn, N)
MW: 114.11

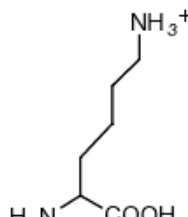

Glutamine (Gln, Q)
MW: 128.14

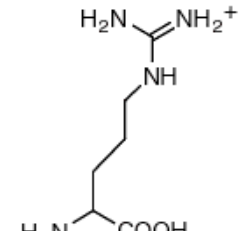
Basic

Histidine (His, H)
MW: 137.14, pK_a = 6.04

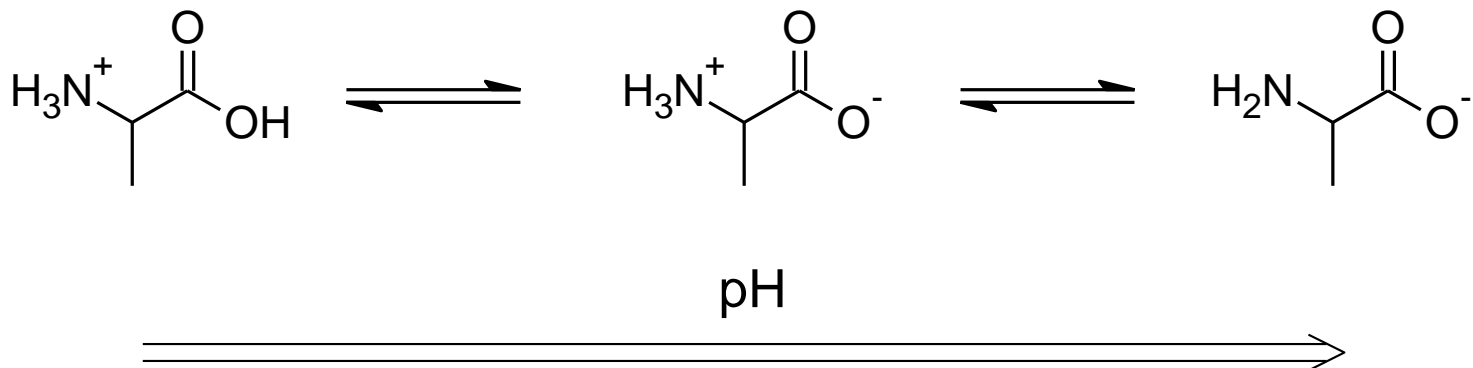
Lysine (Lys, K)
MW: 128.17, pK_a = 10.79

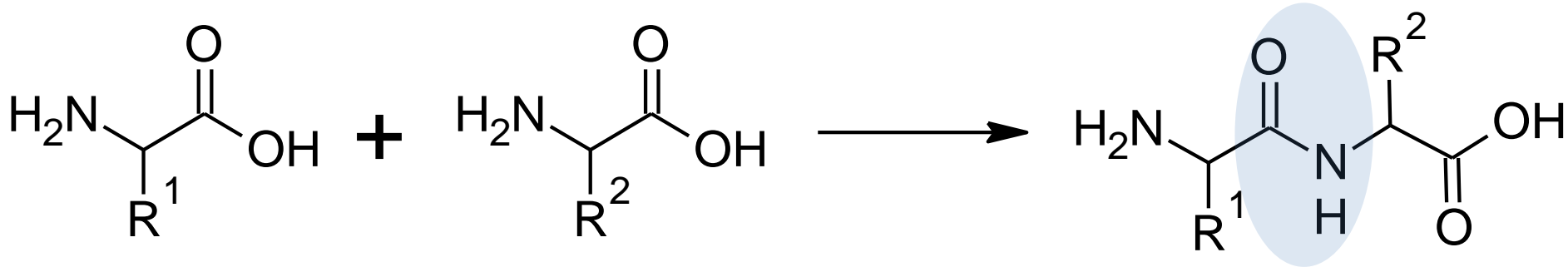
Arginine (Arg, R)
MW: 156.19, pK_a = 12.48

Aminokyseliny

- Stavební složky bílkovin
- 20 kódovaných aminokyselin
- 9 esenciálních aminokyselin pro člověka:
val, lys, phe, leu, met, trp, ile, thr
- Izoelektrický bod pI

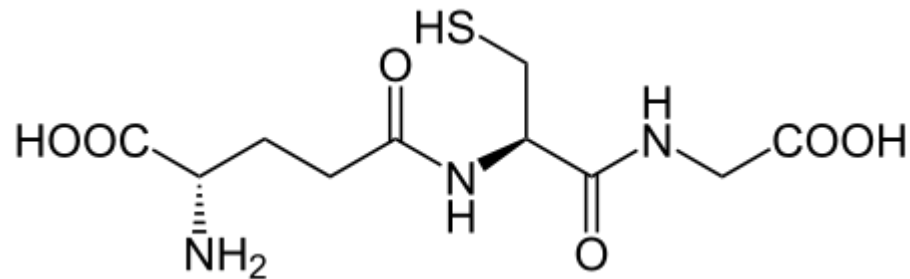
Peptidová vazba

- Peptidová vazba je planární

Peptidy

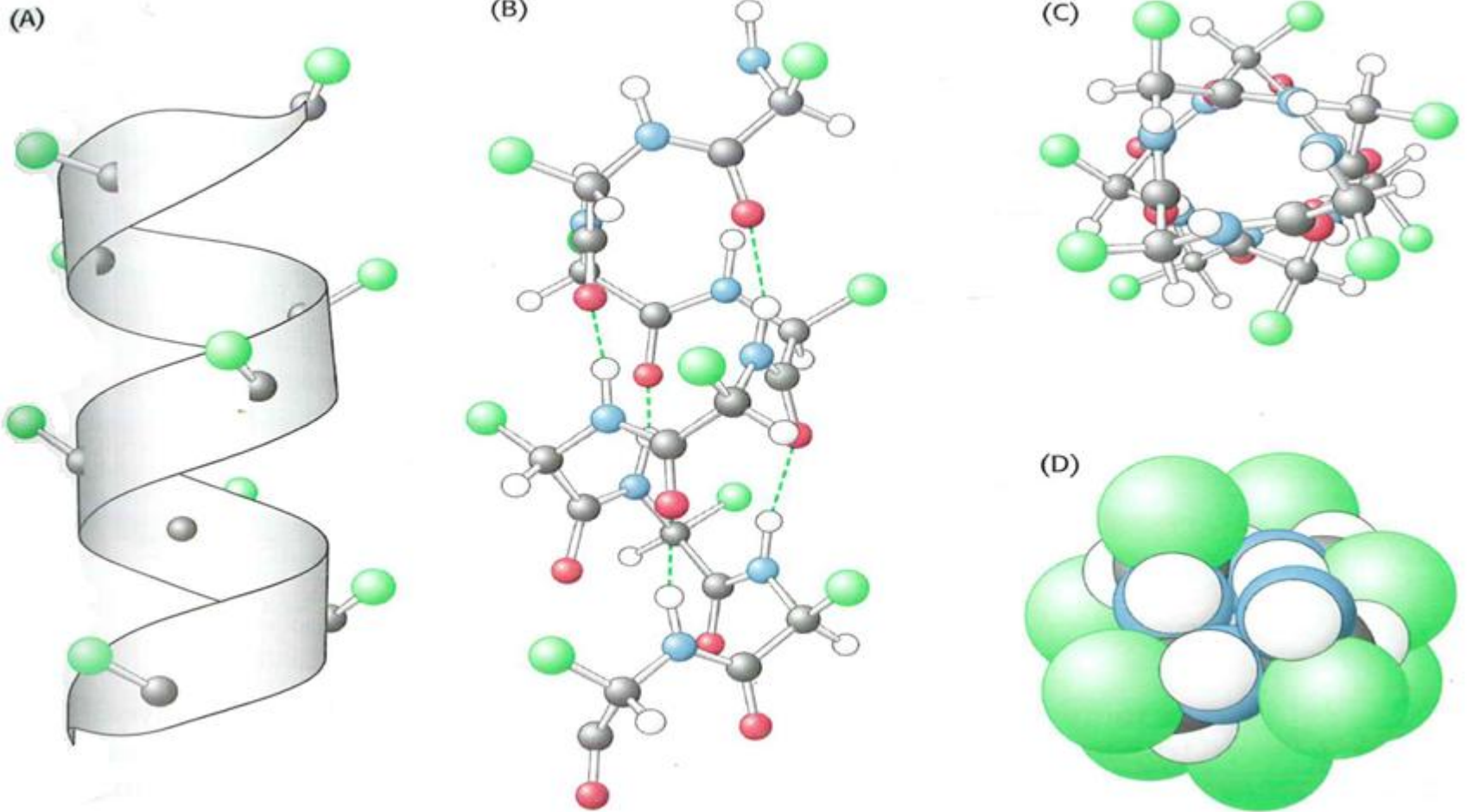
- Počet aminokyselinových zbytků v řetězci < 50
- Glutathion
Tripeptid, oxidoredukční děje, detoxikace

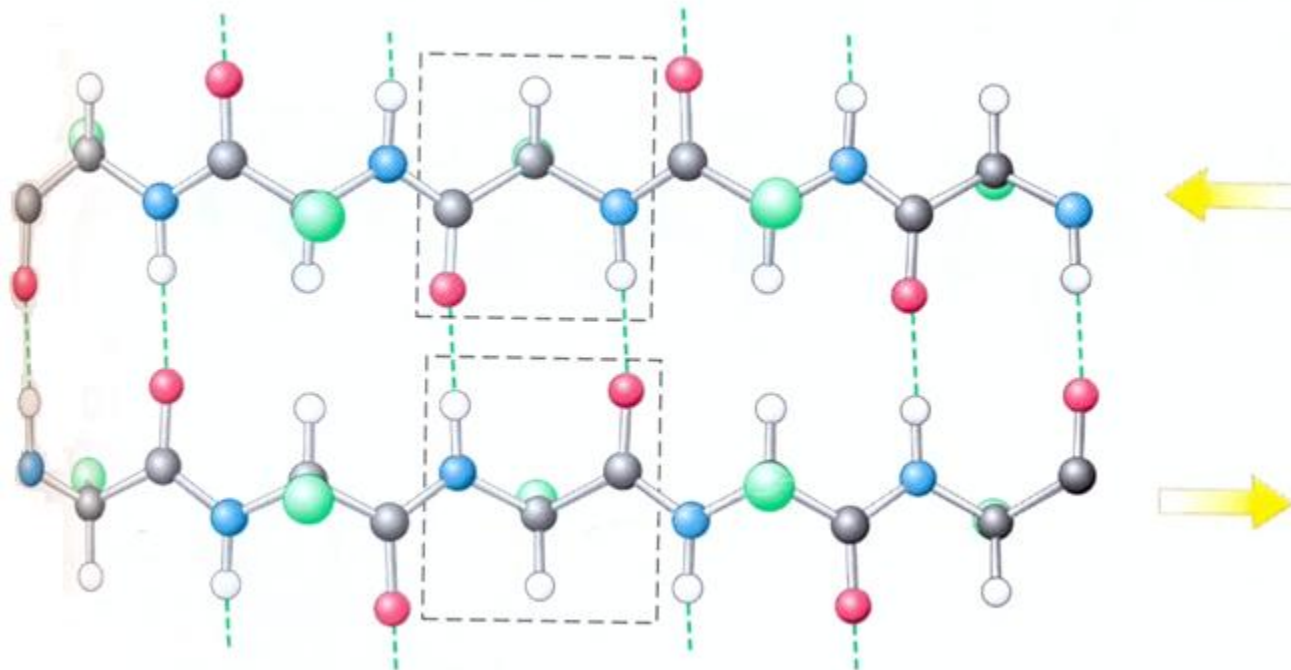
Struktura bílkovin

- Primární
sled aminokyselinových zbytků
- Sekundární
prostorové uspořádání bílkovinného řetězce
- Terciární struktura
celkové prostorové uspořádání
makromolekuly (interakce částí řetězce,
disulfidické můstky)
- Kvartérní struktura
pouze v případě, že bílkovinu tvoří několik
polypeptidových řetězců

Sekundární struktura bílkovin – α helix

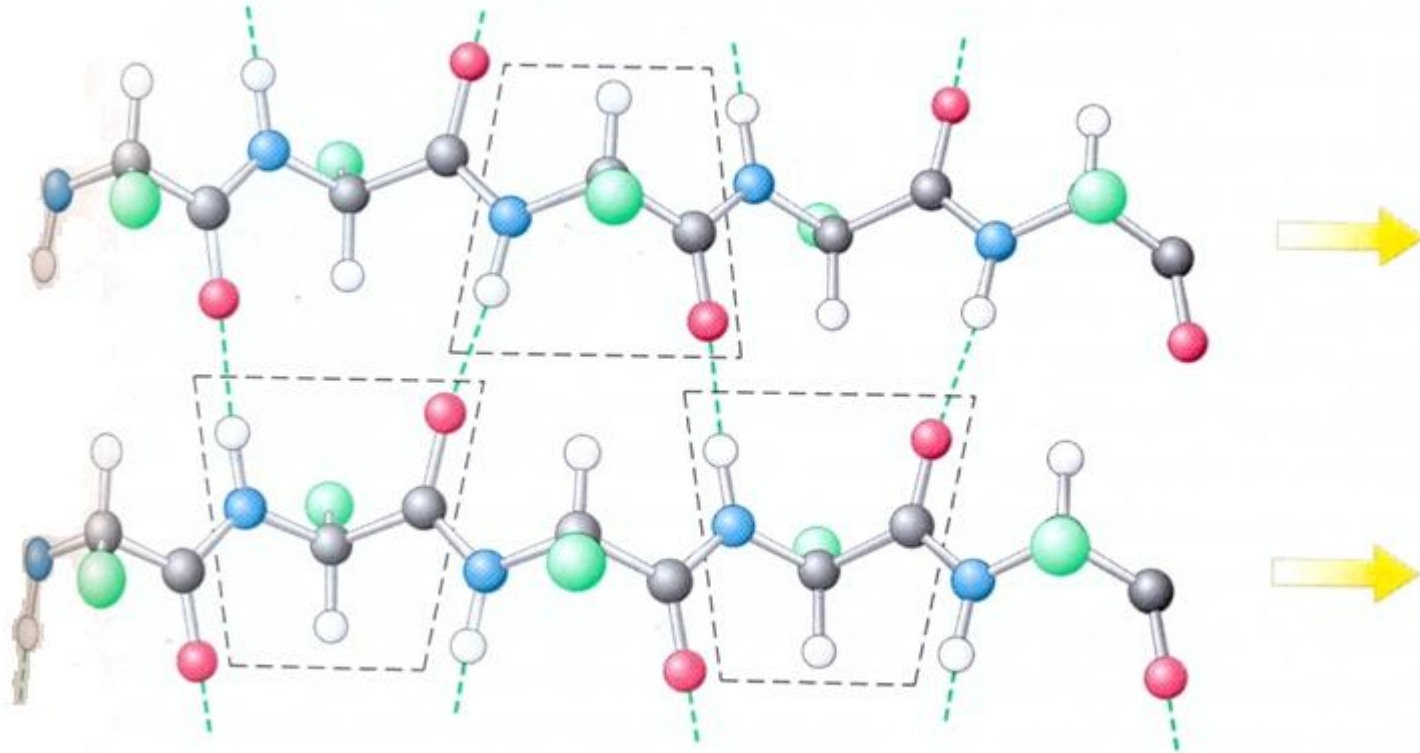

Sekundární struktura bílkovin – β sheet

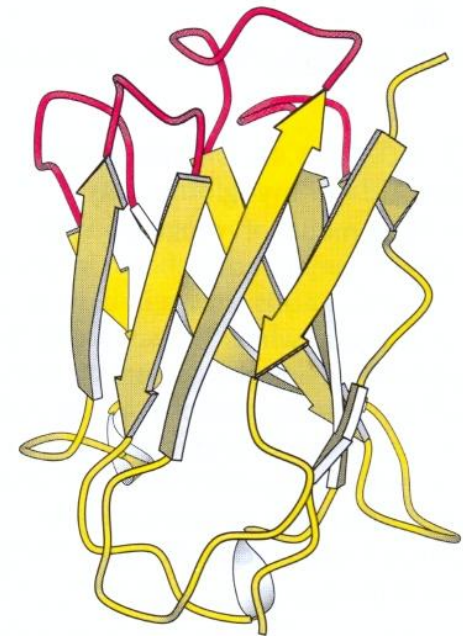
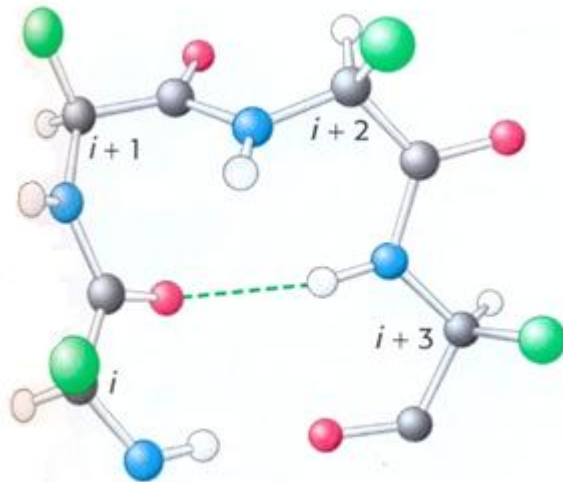

Sekundární struktura bílkovin – β sheet

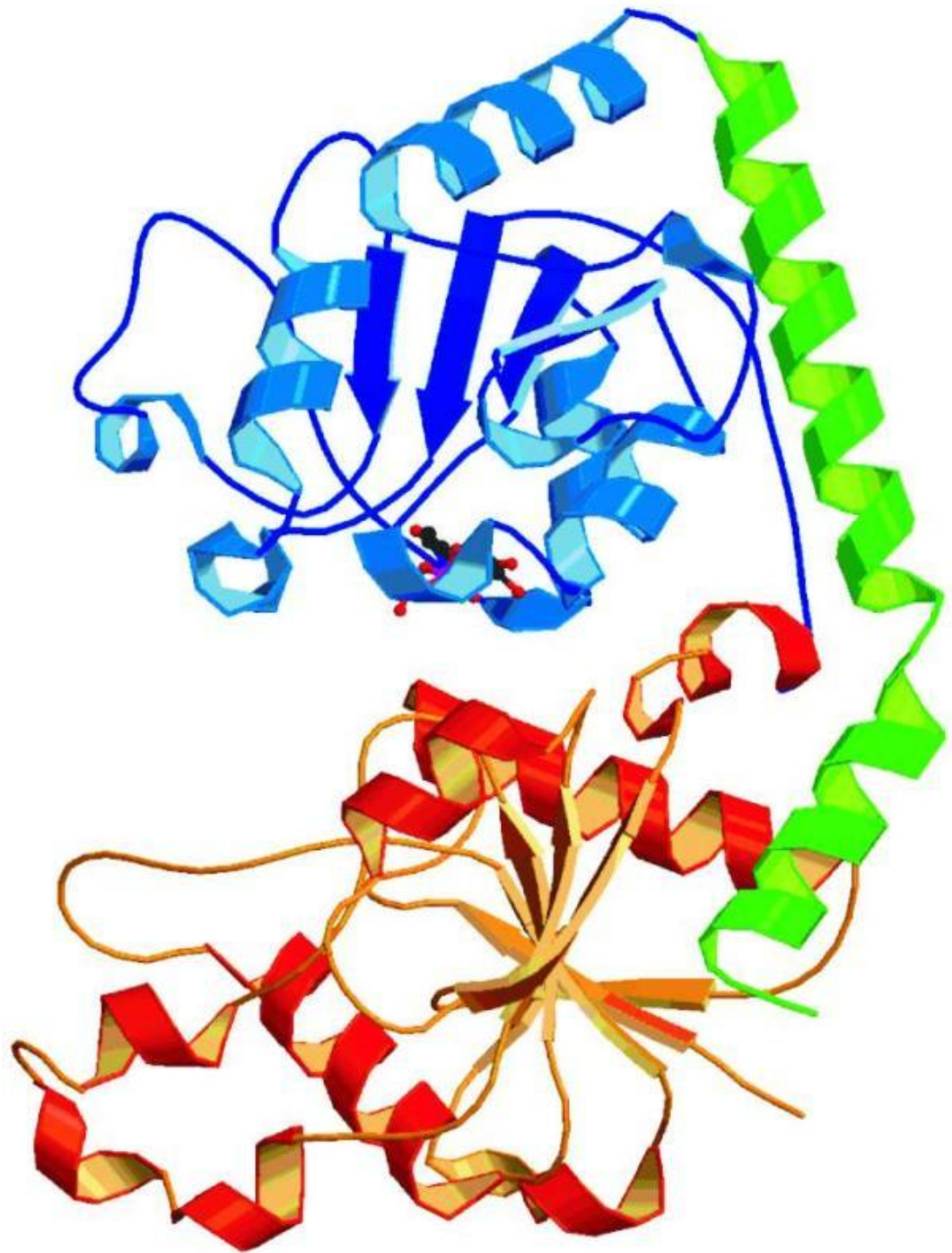

Sekundární struktura bílkovin

- Další typy sekundární struktury:
 β turn (otočka) – změna směru řetězce
 Ω loop – složitější než β turn

Příklad bílkovinné
struktury:
glykosyltransferasa

Rozdělení proteinů

Podle složení:

- Jednoduché
- Složené (lipoproteiny, glykoproteiny...)

Podle tvaru makromolekuly:

- Skleroproteiny (vláknité)
- Sferoproteiny (kulovité)

Složené proteiny

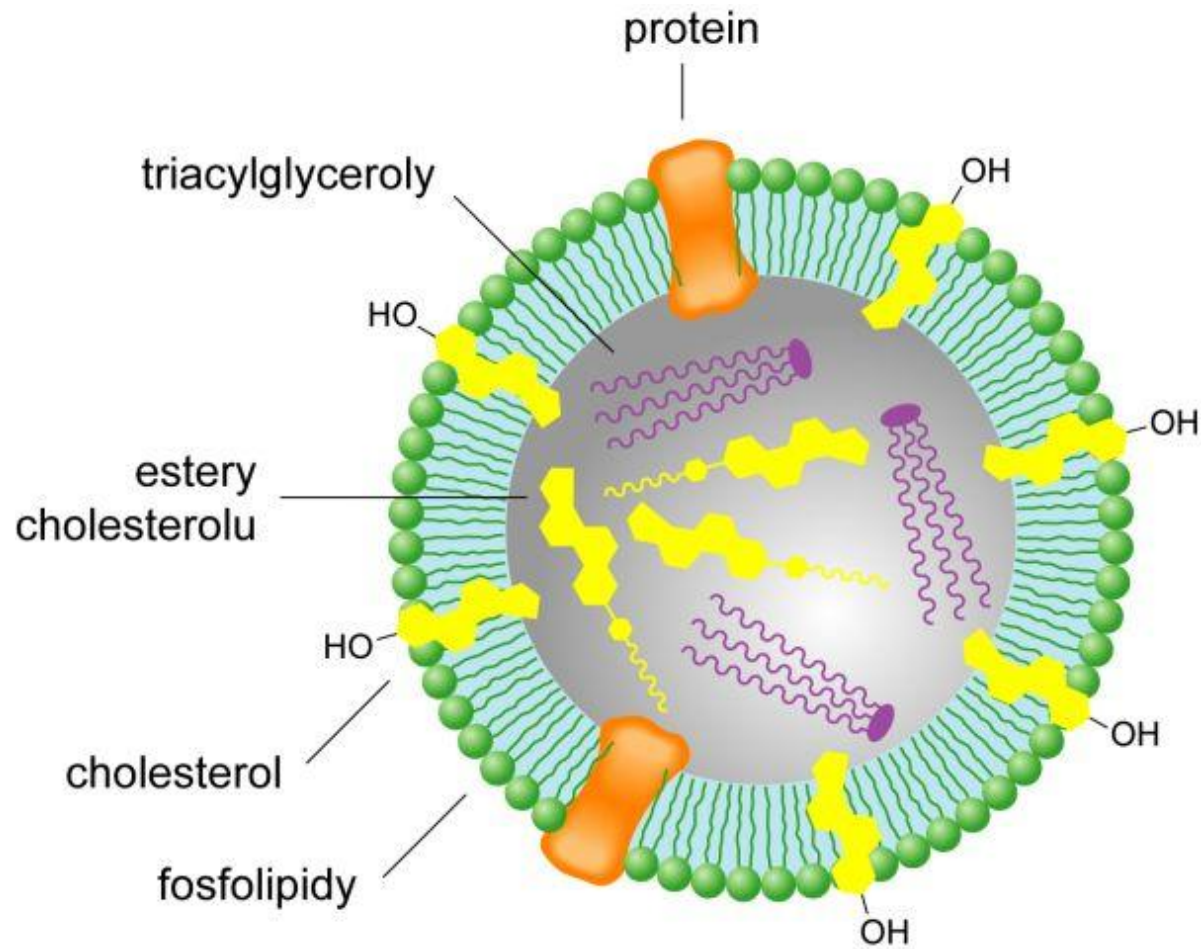
- Glykoproteiny

Obsahují kovalentně vázaný mono- nebo oligosacharid.

- Lipoproteiny

Komplexy bílkovin a lipidů stabilizované nekovalentními interakcemi.

Krevní lipoproteiny

Skleroproteiny (fibrilární bílkoviny)

„Stavební materiál“, nerozpustné ve vodě

- Kolagen

nejdůležitější složka mezibuněčné hmoty v pojivech (šlachy, chrupavky, kosti).

Aminokyselinové složení:

Gly, Pro, hydroxyprolin, hydroxylysin (přes jeho hydroxylovou skupinu může být navázán sacharid)

Skleroproteiny (fibrilární bílkoviny)

- Kolagen

Pro jeho syntézu je nezbytná kyselina askorbová (účastní se hydroxylace prolinových zbytků).

Kolagen syntetizovaný bez přítomnosti kyseliny askorbové je méně stabilní (hydroxylovaný prolin stabilizuje strukturu proteinu tvorbou vodíkových vazeb). Nedostatečně hydroxylovaný prolin v kolagenu a tedy jeho nízká stabilita vede ke kožním lézím a křehkosti cév, výsledkem je onemocnění *kurděje*.

Skleroproteiny (fibrilární bílkoviny)

- Kolagen

Lathyrogeny – způsobují vznik více rozpustného kolagenu. Např. β -kyanoalanin

Obsaženy v hrachoru a čočce.

Skleroproteiny (fibrilární bílkoviny)

- Keratin

Kůže, vlasy, nehty

Velké množství cysteinu v polypeptidovém řetězci.

- Myosin

Bílkovina svalů

Sferoproteiny (globulární bílkoviny)

Enzymy nebo protilátky, většinou rozpustné ve vodě

- Albuminy
- Globuliny
- Myoglobin
- Hemoglobin

Struktura hemoglobinu:

